

“Em va anar bé de tenir la sensació que no escrivia un llibre”

Emmanuel Carrère (París, 1957), escriptor, guionista i realitzador, va obtenir l'any passat un gran èxit a França amb el llibre autobiogràfic *Un roman russe*, que Anagrama-Empúries ha traduït amb el títol *Una novel·la russa*. L'any 2000, Empúries li va publicar *L'adversari*.

—Escriviu el llibre en present, pas a pas. Però, realment, quan vàreu començar a escriure'l?

—Depèn. Varia, segons el fragment. En realitat, la redacció final del llibre va consistir més aviat en un muntatge. Moltes parts havien estat escrites en calent, en un quadern, com un dietari, durant el meu viatge a Rússia. I la major part d'aquest dietari és escrit en rus, en el meu rus elemental. Després ho vaig rescriure en francès i, evidentment, afegint-hi coses, les que no tenen lloc a Rússia i parlen de la meva família.

—El llibre neix, com comenteu, de les ganes d'escriure un llibre que no hagués de seguir un esquema rígid?

—Sí. I de ser més lineal i clar. Hi havia un esgotament del que havia fet, dels set anys en els quals havia estat presoner de l'elaboració de *L'adversari*. No podia més. I per això vaig anar-me'n a Rússia, a la recerca d'una realitat que em permetés de sortir de mi mateix.

—Vàreu anar a Rússia per fer un documental sobre un soldat hongarès de la Segona Guerra Mundial d'identitat desconeguda, tancat en un hospital rus durant cinquanta anys i oblidat de tothom. I això us permet d'establir un paral·lel amb la història del pare de la vostra mare, un col·laboracionista eliminat pels partisans, no se sap de quina manera. És a dir, dos desapareguts del mapa, de la història. De seguida vàreu caure en el paral·lel?

—No. No n'era conscient, en principi, del caràcter simbòlic del soldat hongarès, ni podia saber que la història m'afectés tant, pel que té de paral·lel amb la del meu avi.

—Ha estat dolorosa, l'experiència?

—No, al contrari. Ha estat una espècie d'alliberament, de catarsi. Un exorcisme. Vaig tenir la sensació que el llibre m'havia salvat la vida.

—Penseu que us farà diferent el llibre, com a escriptor?

—Honestament, ho penso. És molt presumptuós de dir-ho,

TINA BAGUE

Emmanuel Carrère ha visitat Barcelona per presentar *Una novel·la russa*, publicada per Anagrama-Empúries.

però sí. El llibre que ara escric és, també, de no-ficció, però el personatge principal ja no sóc jo.

—Recomanaríeu als escriptors que fessin més llibres autobiogràfics, i, a més, que no esperessin a ser vells per a fer-los?

—Sí. Els periodistes parlen ara de la literatura autobiogràfica com si fos una moda, però jo penso que és una tendència més natural que no pas la novel·la. Hi ha hagut una dictadura de la novel·la; i la novel·la, com la tragèdia clàssica, no deixa de ser un gènere. És, clar, una dictadura alimentada pels editors.

—Quan escrivíeu el dietari ja sabíeu que escrivíeu un llibre?

—En el primer estadi del dietari, no pensava pas en una obra literària. O potser sí, però sense cap idea de quina funció tindria. I després m'he adonat que m'anava bé d'escriure així, que m'anava bé de tenir la sensació que no escrivia un llibre. Em vaig sentir més bé. Si hagués pensat sempre que escrivia un llibre hauria estat més tens,

hauria fet servir un llenguatge més tibant.

—Així no heu estat temptat de crear frases massa literàries, massa mudades, de marcar l'estil.

—De fet, mai no busco un estil marcat. Busco ser clar i precís en allò que dic, que ja és una exigència estilística. Molts autors francesos són autors de la llengua, fan un treball sobre la llengua. Jo, no. Jo la vull vehicular, senzilla, econòmica. No vull posar dificultats entre el lector i el llibre.

—La vostra mare, l'acadèmica Hélène Carrère d'Encausse, que és una personalitat molt coneguda a França, no volia que es parlés del seu pare, per col·laboracionista. Com va reaccionar en llegir el llibre?

—Molt malament. Va caldre gairebé un any perquè la nostra relació es normalitzés. M'havia saltat la seva prohibició. La meva mare es va fer una dona adulta amb el pes de la desaparició d'un pare col·laboracionista i aquest pes li impedia tota reflexió racional. S'imaginava que tenia una espasa de Dàmocles al davant. Però un cop caiguda, va veure que no passava res. Temia perdre els amics, que se li girarien d'esquena. Això no va passar i va deixar d'estar enfadada amb mi.

Lluís Bonada